

LATVIJAS-ŠVEICES SADARBĪBAS PROGRAMMA
LATVIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME

Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu
programmas aktualizēšanu finansē Šveices konfederācija
no Latvijas un Šveices sadarbības programmas līdzekļiem
paplašinātajai Eiropas Savienībai

Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu programmas aktualizēšana

Satura rādītājs

1	Ievads	3
2	Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “BIZNESA VADĪBA” Programma	5
2.1	Eksāmens un tā pieņemšanas kārtība	5
2.2	Eksāmenā iekļautie jautājumi	5
2.3	Eksāmena programmas izstrādāšana un akceptēšana	8
3	Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “GRĀMATVEDĪBA” Programma	9
3.1	Eksāmens un tā pieņemšanas kārtība	9
3.2	Eksāmenā iekļautie jautājumi	9
3.3	Eksāmena programmas izstrādāšana un akceptēšana	13
4	Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “NODOKĻI UN NODEVAS” Programma	14
4.1	Eksāmens un tā pieņemšanas kārtība	14
4.2	Eksāmenā iekļautie jautājumi	14
4.3	Eksāmena programmas izstrādāšana un akceptēšana	16
5	Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “REVĪZIJA” Programma	17
5.1	Eksāmens un tā pieņemšanas kārtība	17
5.2	Eksāmenā iekļautie jautājumi	18
5.3	Eksāmena programmas izstrādāšana un akceptēšana	22
6	Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “TIESĪBAS” Programma	23
6.1	Eksāmens un tā pieņemšanas kārtība	23
6.2	Eksāmenā iekļautie jautājumi	24
6.3	Eksāmena programmas izstrādāšana un akceptēšana	28

1. Ievads

8. Starptautiskais profesionālo grāmatvežu izglītības standarts nosaka vispārējās revīzijas speciālistu kompetences prasības. Minētajā standartā ir noteikts:

“Revīzija ir strukturēts process, kas:

- a) paredz analītisko iemaņu lietošanu, profesionāla sprieduma izteikšanu un profesionālās skepses ievērošanu;*
- b) parasti tiek veikta, strādājot speciālistu komandai vadītāja pārraudzībā;*
- c) paredz atbilstīgu tehnoloģiju formu lietošanu un metodiskas pieejas ievērošanu;*
- d) tiek veikta atbilstoši tehniskajiem standartiem, piemēram, Starptautiskajiem revīzijas standartiem (ISA), Starptautiskajiem kvalitātes kontroles standartiem (ISQC), Starptautiskajām finanšu pārskatu vadlīnijām (IFRS), Starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem (IPSAS) un citiem atbilstošiem starptautiskajiem, nacionālajiem vai vietējiem normatīvajiem aktiem; un*
- e) tiek veikta, ievērojot nepieciešamās profesionālās ētikas normas.*

Visā pasaulē organizācijās un sabiedrībā kopumā tiek izstrādātas sistēmas, kas veicina atbildības sajūtas un pienākumu apzināšanos. Arī revīzijas veikšana ir neatņemama šādas sistēmas sastāvdaļa. Lai gan vēsturiskas finanšu informācijas revīzijas veikšanu reglamentē likumi un tiesību akti, tās veikšana var būt priekšnosacījums kreditēšanas, līguma slēgšanas vai citām vajadzībām. Organizācijas var veikt revīzijas arī brīvprātīgi, lai novērtētu finanšu pārstāvniecības un apliecinājumu patiesumu vai sniegtu akcionāriem ziņojumus par resursu finanšu pārvaldību.

Uzņēmumiem, kas ir pakļauti revīzijai, var būt dažādas organizatoriskās struktūras, un tie var darboties gan kā publiski, gan kā privāti, gan kā bezpeļņas uzņēmumi. Revīzijas gaitā ir jāpielāgojas sarežģītiem un mainīgiem vides apstākļiem. Revīzijas uzdevuma kontekstā ir jāgūst izpratne un jāspēj atbilstoši novērtēt daudzus faktorus, tostarp:

- a) uzņēmums un tā vide;*
- b) nozare, tiesiskie un citi ārējie faktori;*
- c) piemērojamās finanšu pārskatu vadlīnijas.”¹*

Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija (LZRA) ir Starptautiskās grāmatvežu federācijas (IFAC) biedrs un savā darbībā ievēro IFAC standartus. Vienlaicīgi Latvijas Republikas Revīzijas pakalpojumu likuma (jaunā redakcija no 01.01.2017.) III nodaļas “Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmeni” 12. pantā “Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu organizēšana” noteikts, ka Latvijā Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus organizē un pieņem LZRA.

Minētā likuma 14. pants vispārēji nosaka Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu saturu:

“Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu priekšmetu programmās ietverami jautājumi un uzdevumi, kas tieši saistīti ar gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu pārbaudēm vai saistīti ar tām netieši, ciktāl tie attiecināmi uz šādām pārbaudēm, un kas ļauj konstatēt pretendenta zināšanas šādās jomās:

- 1) revīzijas teorija un tehnika, starptautiskie revīzijas standarti;*
- 2) gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu sagatavošana un analīze, grāmatvedības metodes un novērtēšanas noteikumi;*
- 3) finanšu un vadības grāmatvedība;*
- 4) iekšējā revīzija;*
- 5) publiskās tiesības, Civillikums, darba tiesības un sociālās garantijas reglamentējošie likumi;*
- 6) komercdarbības un maksātnespējas likumi;*
- 7) nodokļu likumi;*

¹ Copyright @ July 2006 by the International Federation of Accountants. All rights reserved. Used with permission

- 8) informācijas sistēmas un datorsistēmas;
- 9) vispārējā un finanšu ekonomika;
- 10) komercdarbības riska pārvaldīšana un analīze;
- 11) finanšu vadības pamatprincipi;
- 12) matemātika un statistika;
- 13) starptautiskie grāmatvedības standarti;
- 14) profesionālā ētika un neatkarība.”

LZRA 2006. gada 18. decembrī ir apstiprinājusi Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikumu un noteikusi, ka pretendentiem, kuri vēlās iegūt zvērināta revidenta sertifikātu, ir jānokārto pieci eksāmeni, kuru programmās ietverami jautājumi un uzdevumi, kas tieši saistīti ar gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu revīzijām vai saistīti ar tām netieši.

Zvērinātu revidentu pretendentu kvalifikācijas eksāmenu nosaukumi ir “Biznesa vadība”, “Grāmatvedība”, “Nodokļi”, “Revīzija” un “Tiesības”.

Nolikumā noteikts, ka zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmeni tiek kārtoti rakstveidā latviešu valodā.

Kvalifikācijas eksāmenu pieņemšanu LZRA Eksaminācijas komiteja organizē katru gadu vismaz vienas sesijas veidā, neatkarīgi no pieteikušos pretendentu skaita. Biežāka eksāmenu pieņemšana tiek organizēta tad, ja pieteikušos pretendentu skaits uz eksāmenu nav mazāks par 25 pretendentiem.

LZRA Eksaminācijas komitejas statistika liecina, ka laika periodā no 2013. gada līdz 2016. gadam pieteikušos pretendentu skaits uz katru eksāmenu nav pārsniedzis 25 pretendentes un pagaidām LZRA nav tendences pretendentu skaitam pieaugt. Atsevišķos gadījumos redzams, ka vairāk pretentu ir kārtājuši, piemēram, eksāmenu “Nodokļi”, bet šis pieaugums ir saistīts tikai ar atkārtotu eksāmenu kārtošānu.

Eksaminēto pretendentu skaits periodā no 2013.g.-2016.g.

Eksāmena nosaukums	Pretendentu skaits			
	2013.g	2014.g.	2015.g.	2016.g
Biznesa vadība	6	6	8	11
Grāmatvedība	6	10	14	8
Nodokļi	15	14	13	18
Revīzija	8	6	12	8
Tiesības	9	12	12	10

Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmeņiem programmas izstrādāšanas mērķis ir veicināt kompetentu revīzijas speciālistu iesaistīšanu revīzijas profesijā. Darbojoties arvien sarežģītākā ekonomiskā vidē, vēl būtiskāka ir vajadzība pēc konsekventas un augstas kvalitātes finanšu pārskatu sagatavošanas sistēmas gan Latvijā, gan aiz tās robežām, un šī vajadzība ir cieši saistīta arī ar revīzijas jomu.

2. **Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “BIZNESA VADĪBA” Programma**

2.1. EKSĀMENS UN TĀ PIENĒMŠANAS KĀRTĪBA

2.1.1. Priekšmeta programma izstrādāta atbilstoši likuma “Revīzijas pakalpojumu likums” prasībām. Eksāmenā pārbauda, vai pretendentiem ir pietiekams teorētisko zināšanu līmenis, kā arī spējas izmantot šīs zināšanas praksē, lai varētu pietiekami kvalitatīvi, ievērojot likumus un Latvijā atzītos starptautiskos revīzijas standartus, veikt likumā minēto profesionālo darbību. Eksāmenā tiek iekļauti jautājumi, kuri pārbauda pretendenta zināšanām komercdarbībā sekojošās jomās: vispārējā un finanšu ekonomika, finanšu vadības pamatprincipi, komercdarbības riska pārvaldīšana un analīze, vadības grāmatvedība, matemātika un statistika, informācijas sistēmas un datorsistēmas. Eksāmenā iekļauti teorētiski jautājumi, kuros pretendentiem jāizvēlas un jāatzīmē pareizā atbilde vai atbildes no piedāvātajiem atbilžu variantiem (multiple choice), kā arī dažādas sarežģītības praktiskie uzdevumi un situāciju apraksti. Pretendentiem, balstoties uz uzdevuma nosacījumos vai situāciju aprakstos sniegto informāciju, ir jāaprēķina dažādi rādītāji, jāpamato kāda varianta izvēle, jākomentē rezultāti vai jāatklāj problēmas un jāizvirza priekšlikumi, kuri būtu izmantojami konstatēto problēmu risināšanā.

2.1.2. Eksāmens ir nokārtots, ja par visiem jautājumiem un uzdevumiem kopā iegūti vismaz 70 punkti.

2.1.3. Eksāmenu kārtoti rakstiski, ilgums 5 stundas.

2.1.4. Eksāmenā atļauts lietot kalkulatoru un diskonta likmju tabulu.

2.1.5. Pretendentu zināšanas attiecīgajās jomās tiek pārbaudītas šādos aspektos:

- a) Vispārējie ekonomiskie faktori (turpmāk programmā apzīmēts ar A - jautājumi, situāciju apraksts);
- b) Nozares nozīmīgi apstākļi, kas ietekmē uzņēmējdarbību (turpmāk programmā apzīmēts ar B - praktiskie uzdevumi, situāciju apraksts);
- c) Būtība (turpmāk programmā apzīmēts ar C - jautājumi testa veidā).

2.2. EKSĀMENĀ IEKĻAUTIE JAUTĀJUMI

2.2.1. Vispārējā un finanšu ekonomika:

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu veidā, uzdevumi un situāciju apraksti, kas saistīti ar:

- biznesa būtību;
- funkcijām;
- formām;
- vidi.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendenta priekšstatu par uzņēmumu kā ekonomisku sistēmu;
- pārbaudīt pretendenta izpratni par uzņēmējdarbības vides ietekmējošiem faktoriem, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši metodes, lai izvērtētu uzņēmējdarbības mērķu sasniegšanai nepieciešamos resursus un spēj novērtēt dažādas darbības, situācijas konkrētu apstākļu ietekmē.

- a) Komercedarbība (C).
- b) Komercedarbības vide:

- i. mikrovide un uzņēmējdarbībā iesaistītie subjekti(C);
- ii. makrovide (C) .
- c) Tirgus un konkurenti :
 - i. pieprasījums un piedāvājums (A,C);
 - ii. cenas, inflācija, deflācija (A,B,C);
 - iii. valūta, tās kursi (B,C).
- d) Uzņēmuma dzīves cikls, ekonomiskās īpatnības dažādās dzīves cikla stadijās (B,C).
- e) Komercdarbībā izmantojamie resursi, to ietekme uz uzņēmējdarbības rezultātiem (B,C).
- f) Ievads tirgzinībās, produkta jēdziens, produkta dzīves cikls, produkta cena (A,B,C).

2.2.2. Finanšu vadības principi:

Anotācija: Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu veidā, uzdevumi un situāciju apraksti, kas saistīti ar:

- plānošanas metodoloģijas galvenajiem aspektiem (principi, metodes, veidi un secība);
- kapitālieguldījumu plānošanu;
- uzņēmuma attīstības variantiem;
- investīciju projektu plānošanu un to novērtēšanu;
- uzņēmuma (biznesa) novērtēšanu;
- biznesa plānu analīzi;
- uzņēmējdarbības finanšu (budžetu) pārvaldību .

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- Pārbaudīt pretendentu izpratni par biznesa plānošanas vispārīgajiem aspektiem.
- Novērtēt pretendentu prasmi pielietot dažādas ekonomiski matemātiskās metodes, kuras izmanto dažādu ar uzņēmējdarbību saistītu lēmumu pamatošanai un pieņemšanai.
- Pārliecināties par pretendentu spēju analizēt dažādus situāciju aprakstus, t.sk. uzņēmuma attīstības variantus.
- Noskaidrot, vai pretendenti spēj izmantot analītiskās metodes uzņēmējdarbības izvērtēšanā un, vai prot izmantot analizē iegūtos rezultātus, lai sniegtu atbilstošas rekomendācijas konkrētas situācijas uzlabošanai.

- a) Informācijas sagatavošana (C).
- b) Mērķu izvirzīšana (C).
- c) Lēmumu pieņemšana (B,C).
- d) Finanšu vadības struktūra (A,B).
- e) Apgrozāmā kapitāla vadīšana (īss apskats, debitori, kreditori, vērtspapīri, naudas līdzekļi) (A,B).
- f) Ilgtermiņa finanšu un kapitāla struktūra(A,B).
- g) Projektu novērtējums (investīciju lēmumu pieņemšana, investīciju novērtējums, lietojot diskontētās naudas plūsmas metodes, inflācijas un nodokļu atzīšana, projektu novērtējums un risks, kapitāla normēšana) (A,B).
- h) Uzņēmējdarbības (biznesa) vērtēšanas standarti (C).
- i) Uzņēmumu darbības vērtēšanā pielietojamās metodēs, to priekšrocības un trūkumi (A,B,C).
- j) Plānošana, prognozēšana (C).
- k) Uzņēmuma budžets, tā veidi, izstrādāšanā izmantojamās metodes (A,B,C).
- l) Budžeta kontrole un analīze (A,B).
- m) Motivēšana (C).

2.2.3. Komercdarbības riska pārvaldīšana un analīze:

Anotācija: Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu veidā un situāciju apraksti, kas saistīti ar uzņēmējdarbības riskiem.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārliecināties par pretendentu teorētiskajām zināšanās risku vadības teorijā;

- spēju analizēt risku nozīmi;
- novērtēt risku iestāšanās sekas;
- sniegt rekomendācijas to samazināšanai.

- Risks un nenoteiktība, risku veidi (C).
- Risku vadīšanas metodes (C).
- Risku pārvaldīšanas process:
 - iespējamo risku noteikšana (A);
 - seku novērtēšana (A);
 - vadīšanas metožu izvēle (C).
- Rezultātu analīze (A).

2.2.4. Vadības grāmatvedība:

Anotācija: Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu veidā, uzdevumi un situāciju apraksti, kas saistīti ar uzņēmuma:

- funkcionēšanu;
- ražošanas darbību,
- komercdarbību;
- finanšu darbību.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārliecināties, vai pretendenti izprot uzņēmuma mērķus un uzdevumus;
- pārbaudīt, vai pretendenti izprot pašizmaksas kalkulēšanas sistēmu būtību;
- pārbaudīt, vai pretendenti prot veikt pašizmaksas aprēķinu un novērtējumu pārbaudes;
- pārbaudīt, vai pretendenti var pamatot dažādu lēmumu pieņemšanu.

- Vadības grāmatvedības vieta un loma uzņēmējdarbībā (C).
- Uzņēmējdarbības izmaksas, to klasifikācija un izmantošana uzņēmējdarbības rezultātu izvērtēšanā (B,C).
- Produktu, pakalpojumu, procesu pašizmaksas, pašizmaksas un cenu kalkulēšana (A,B,C).
- Krājumu novērtēšana (A,B,C).
- Informācija lēmumu pieņemšanai (A,B).

2.2.5. Informācijas sistēmas un datorsistēmas:

Anotācija: Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu veidā un situāciju apraksti, kas saistīti ar informācijas sistēmas un datorsistēmu darbības iespējamiem riskiem.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendenta vispārējās zināšanas par informācijas sistēmu un datorsistēmu funkcionēšanas vidi;
- pārliecināties par pretendentu spējām veikt sistēmu analīzi, lai noteiktu klientu izmantoto drošības līdzekļu pietiekamību, to atbilstību pieņemtajiem drošības noteikumiem un datu apstrādes procedūrām;
- pārbaudīt, vai pretendenti var konstatēt informācijas sistēmu un datorsistēmu izmantošanas drošības pārkāpumus,
- pārliecināties, vai pretendenti var ierosināt ieteikumus drošības pārbaudes līdzekļu un drošības procedūru uzlabošanai.

a) Informāciju sistēmu īpašības un to loma (organizatoriskās informācijas sistēmas, informācija un lēmumu pieņemšana, sistēmu teorija, ofisa skaitļošanas tehnikas automatizācijas bāze) (C).

b) Informāciju sistēmu vide (informāciju sistēmu stratēģija un organizācija, informācijas sistēmu identificēšanas procedūras, iegūšanas process, drošības un konfidencialitātes prasības, sistēmu darbība un kontrole) (A,C).

c) Sistēmu attīstība (sistēmu analīze, sistēmu attīstības tehnika, sistēmu uzbūve, konfidencialitāte un darbība) (A,C).

d) Sistēmas īstenošana, vadīšana un attīstība (projektu vadīšana, sistēmas īstenošana, sistēmu uzturēšana un attīstība) (A,C).

2.2.6. Finanšu matemātika:

Anotācija: Tiek iekļauti visu attiecīgo jomu uzdevumi, kuru atrisināšanai nepieciešams:

- veikt aritmētiskās operācijas;
- nodemonstrēt pamata matemātiskās prasmes;
- veikt statistikas datu apstrādi.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

Novērtē pretendenta spēju veikt:

- dažādas matemātiskās operācijas;
- pamata matemātiskās prasmes;
- statistikas datu analīzi.

a) Aritmētiskās operācijas (aritmētiskās procedūras, procenti, proporcijas, vienkārši un salikti procenti, nominālās un spēkā esošās procentu likmes, diskontētā naudas plūsma, tīrā patiesā vērtība, iekšējā peļņas likme) (B).

b) Pamata matemātiskās prasmes (funkciju grafiskā prezentācija, lineāri un grafiski risinājumi, biznesa problēmu atrisināšana ar ekonomiski-matemātisko metožu pielietošanu) (B).

c) Statistiskā mērīšana (aritmētisko indeksu loma, statistiskie slēdzieni, statistiskās informācijas loma datu analīzē) (B).

2.3. EKSĀMENA PROGRAMMAS IZSTRĀDĀŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

2.3.1. Saskaņā ar Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas 2006. gada 18. decembra biedru kopsapulcē apstiprināto Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikuma 2.3. punktu eksāmenu priekšmetu programmu sastādīšanu organizē eksāmenu komisiju priekšsēdētāji un apstiprina LZRA Eksaminācijas komitejā.

2.3.2. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena "BIZNESA VADĪBA" programmu izstrādāja Rīgas Tehniskās universitātes docents, Dr. oec. Ivars Pucens. Eksāmena programma ir apstiprināta LZRA Eksaminācijas komitejā 2016. gada 30. decembrī.

3. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “GRĀMATVEDĪBA” Programma

3.1. EKSĀMENS UN TĀ PIEŅEMŠANAS KĀRTĪBA

3.1.1. Eksāmenā ietilpst dažādas sarežģītības teorētiski jautājumi un praktiski uzdevumi ar dažādu maksimāli iegūstamo punktu skaitu, kuros pretendents demonstrē savas zināšanas par finanšu grāmatvedību un gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanu un analīzi, kā arī grāmatvedības metodēm un novērtēšanas noteikumiem.

3.1.2. Eksāmens ir nokārtots, ja par visiem jautājumiem un uzdevumiem kopā iegūti vismaz 70 punkti.

3.1.3. Eksāmenu kāрто rakstiski, ilgums ir 5 stundas.

3.1.4. Eksāmena jautājumi ir balstīti uz LR likumiem “Par grāmatvedību”, Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, un MK Noteikumiem, kas ir izdoti saskaņā ar augstākminētajiem likumiem un stājušies spēkā ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms eksāmena kārtošanas.

3.1.5. Eksāmena jautājumi var tikt sastādīti, balstoties uz Eiropas Savienībā pieņemtajiem Starptautisko Finanšu Pārskatu standartiem. Šis fakts būs norādīts konkrētā uzdevumā.

3.1.6. Eksāmenā atļauts lietot LR likumus “Par grāmatvedību”, “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumu”, MK Noteikumus, kas ir izdoti saskaņā ar šiem likumiem, un Starptautiskos Finanšu Pārskatu standartus.

3.2. EKSĀMENĀ IEKĻAUTIE JAUTĀJUMI

Eksāmenā tiks pārbaudītas pretendentu zināšanas šādos jautājumos:

3.2.1. Finanšu grāmatvedības organizācija

- a) Grāmatvedība kā ekonomiskās informācijas sistēmas sastāvdaļa.
 - 1) Grāmatvedības uzdevumi un veidi;
 - 2) Grāmatvedības datu lietotāji;
 - 3) Latvijas grāmatvedības sistēma ES kontekstā;
 - 4) Grāmatvedību reglamentējošie normatīvie akti: likumi, MK noteikumi;
 - 5) Grāmatvedībai izvirzāmās prasības.
- b) Grāmatvedības organizācija uzņēmumos.
 - 1) Grāmatvedības dokumenti un reģistri;
 - 2) Kontu plāns;
 - 3) Saimniecisko darījumu ieegrāmatošana;
 - 4) Grāmatvedības reģistru kārtošana;
 - 5) Iekšējās kontroles sistēma;
 - 6) Inventarizācijas norises kārtība;
 - 7) Grāmatvedības cikls.
- c) Gada pārskats.
 - 1) Sabiedrību un koncernu iedalījums atbilstoši LR likumdošanai;
 - 2) Gada pārskata sastāvs un prasības tā saturam;
 - 3) Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes;
 - 4) Grāmatvedības pamatprincipi;
 - 5) Grāmatvedības politika;
 - 6) Finanšu pārskata kvalitātes pazīmes;
 - 7) Finanšu pārskata pielikums;

- 8) Gada pārskata un konsolidēta gada pārskata noformējums, parakstīšana, apstiprināšana, iesniegšana un publicēšanas kārtība.

3.2.2. Aktīvu, saistību un kapitāla uzskaitē finanšu grāmatvedībā un uzrādīšana finanšu pārskatā (saskaņā ar LR likumdošanas prasībām un SFPS prasībām)

- a) Ilgtermiņa ieguldījumi.
 - 1) Nemateriālie ieguldījumi:
 - i. Nemateriālo ieguldījumu jēdziens un atzīšana;
 - ii. Nemateriālo ieguldījumu klasifikācija;
 - a) Attīstības izmaksas;
 - b) Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības;
 - c) Citi nemateriālie ieguldījumi;
 - d) Nemateriāla vērtība.
 - iii. Uzņēmuma nemateriālā vērtība;
 - iv. Nemateriālo ieguldījumu novērtēšana un amortizācija.
 - b) Gada pārskata sastāvs un prasības tā saturam.
 - 2) Pamatlīdzekļi:
 - i. Pamatlīdzekļu jēdziens un atzīšana;
 - ii. Pamatlīdzekļu kategorijas;
 - iii. Pamatlīdzekļu iegādes (izgatavošanas) izmaksas un turpmāka novērtēšana;
 - iv. Pamatlīdzekļu nolietojuma jēdziens un aprēķināšanas metodes; pamatlīdzekļu nolietojuma politika uzņēmumā;
 - v. Pamatlīdzekļu pārvērtēšana;
 - vi. Aktīvu vērtības samazināšanās;
 - vii. Turpmākie tēriņi: kapitālās un tekošās izmaksas;
 - viii. Aizņēmumu izmaksu un citu izmaksu kapitalizācija;
 - ix. Pamatlīdzekļu izslēgšana no uzskaites;
 - x. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos;
 - xi. Pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas;
 - xii. Pamatlīdzekļu uzskaites organizācija; inventarizācija;
 - xiii. Darba vai produktīvo dzīvnieku vai augu grāmatvedības uzskaitē, novērtēšanas metodes un kārtība.
 - 3) Bioloģiskie aktīvi (jēdziens, novērtēšana, paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā);
 - 4) Ieguldījuma īpašumi (jēdziens, novērtēšana, paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā);
 - 5) Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos;
 - 6) Ilgtermiņa ieguldījumi publiskā partnera pamatlīdzekļos.
 - 7) Finanšu ieguldījumi:
 - i. Finanšu ieguldījumu (aktīvu) kategorijas.
 - ii. Finanšu aktīvu sākotnējā atzīšana un turpmāka novērtēšana.
 - iii. Finanšu aktīvu klasifikācija un uzrādīšana finanšu pārskatā.
 - iv. Finanšu instrumentu jēdziens.
 - v. Patiesās vērtības jēdziens.
 - vi. Finanšu instrumentu novērtēšana patiesajā vērtībā.
 - vii. Līdzdalība radniecīgo un asociēto sabiedrību kapitālā.
 - viii. Ieguldījumu novērtēšanas metodes.
 - ix. Ilgtermiņa ieguldījumu kustības pārskats.
 - 6) Atliktā nodokļa aktīvs (jēdziens, atzīšana, novērtēšana un paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā).
 - c) Apgrozāmie līdzekļi
 - 1) Krājumi:
 - i. Krājumu jēdziens, atzīšana un sākotnējā novērtēšana.
 - ii. Krājumu uzskaites metodes.
 - iii. Krājumu novērtēšanas metodes un to ietekme uz finanšu pārskata rādītājiem.

- iv. Krājumu pašizmaksas aprēķināšana.
 - v. Tirgus cenas nozīme un izmantošana krājumu novērtēšanā.
 - vi. Krājumu neto pārdošanas vērtība.
 - vii. Krājumu uzskaites organizācija un kontrole.
 - xiv. Darba vai produktīvo dzīvnieku vai augu grāmatvedības uzskaitē, novērtēšanas metodes un kārtība.
Bioloģiskie aktīvi (jēdziens, novērtēšana, paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā);
 - viii. Pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi (jēdziens, novērtēšana, paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā).
- 2) Debitori:
- i. Debitoru kategorijas (klasifikācija).
 - ii. Debitoru parādu atzīšana, novērtēšana un uzrādīšana finanšu pārskatā.
 - iii. Šaubīgo un bezcerīgo parādu uzskaitē.
 - iv. Nākamo periodu izmaksu būtība un uzskaitē.
 - v. Pārmaksātie un avansā samaksātie nodokļi.
 - vi. Avansa norēķini ar darbiniekiem.
 - vii. Uzkrātie ieņēmumi (procentu ieņēmumi, ieņēmumi par sniegtiem pakalpojumiem, ilgtermiņa līgumi)
- 3) Nauda:
- i. Naudas līdzekļi un naudas ekvivalenti.
 - ii. Kases operāciju uzskaitē.
 - iii. Naudas līdzekļi ārvalstu valūtās.
- d) Pašu kapitāls
- 1) Pašu kapitāla sastāvdaļas;
 - 2) Individuālā komersanta pašu kapitāla uzskaites īpatnības;
 - 3) Kapitālsabiedrību pamatkapitāla jēdziens, apmaksā;
 - 4) Akciju emisijas uzskaitē;
 - 5) Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve un citas rezerves;
 - 6) Nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi. Peļņas sadale. Peļņa uz akciju;
 - 7) Pašu kapitāla izmaiņu pārskats.
- e) Uzkrājumi, uzkrātās saistības un iespējamās saistības
- 1) Uzkrājumu jēdziens, atzīšana un novērtēšana;
 - 2) Uzkrāto saistību jēdziens, atzīšana un novērtēšana;
 - 3) Uzkrātās neizmanto to atvaļinājumu izmaksas;
 - 4) Iespējamās saistības.
- f) Saistības:
- 1) Saistību veidi;
 - 2) Ilgtermiņa un īstermiņa saistības;
 - 3) Finanšu saistības, to atzīšana un novērtēšana;
 - 4) Aizņēmumi no kredītiestādēm. Hipotēka;
 - 5) Aizņēmumi pret obligācijām;
 - 6) Nākamo periodu ieņēmumi;
 - 7) Atliktā nodokļa saistības (jēdziens, atzīšana, novērtēšana un paskaidrojošā informācija Starptautisko Finanšu Pārskatu standartu kontekstā).
- g) Būvdarbu līgumi:
- 1) Nemainīgas cenas līgumi un izmaksu ar uzcenojumu līgumi;
 - 2) Ieņēmumu atzīšana no ilgtermiņa līgumiem;
 - 3) Zaudējumu atzīšana no ilgtermiņa līgumiem.
- h) Noma:
- 1) Finanšu nomas un operatīvās nomas uzskaitē;
 - 2) Finanšu noma nomnieka un iznomātāja finanšu pārskatā;
 - 3) Pārdošana ar nodošanu atpakaļ nomā.
- i) Valsts un pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Savienības, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālā atbalsta, ziedojumu un dāvinājumu uzskaitē un uzrādīšana finanšu

pārskatā.

3.2.3. Ieņēmumu un izdevumu uzskaitē finanšu grāmatvedībā un uzrādīšana finanšu pārskatā

- a) Peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskats:
 - 1) Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmas;
 - 2) Peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņu uzbūve;
 - 3) Ieņēmumu un izdevumu klasifikācijas principi.
- b) Ieņēmumi:
 - 1) Jēdziens;
 - 2) Ieņēmumu atzīšana;
 - 3) Ieņēmumu veidi un novērtēšana.
- c) Izdevumi:
 - 1) Jēdziens;
 - 2) Izdevumu atzīšana;
 - 3) Izdevumu veidi un novērtēšana;
 - 4) Ārkārtas dividendes un to atspoguļošana grāmatvedībā.
- d) Ieņēmumu un izdevumu savstarpējais ieskaits, uzrādīšana savērsti (neto).

3.2.4. Citi finanšu pārskata sagatavošanas aspekti

- a) Darījumi ārvalstu valūtās:
 - 1) Darījumu ārvalstu valūtās pārrēķināšana euro;
 - 2) Monetāro aktīvu un saistību valūtās pārrēķināšana euro;
 - 3) Ārvalstīs reģistrēto koncerna meitas sabiedrību finanšu pārskata posteņu pārrēķināšana euro.
- b) Notikumi pēc bilances datuma:
 - 1) Koriģējoši un nekoriģējoši notikumi;
 - 2) Atzīšana vai informācijas uzrādīšana finanšu pārskatā.
- c) Grāmatvedības politikas maiņa, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un iepriekšējo periodu kļūdas:
 - 1) Grāmatvedības politiku izvēle un piemērošana;
 - 2) Grāmatvedības politikas izmaiņu pieļaujамie iemesli;
 - 3) Grāmatvedības politikas maiņas ietekme uz finanšu pārskatu;
 - 4) Finanšu pārskata korekcijas grāmatvedības politikas maiņas rezultātā;
 - 5) Grāmatvedības aplēses jēdziens;
 - 6) Izmaiņas grāmatvedības aplēsē ietekme uz finanšu pārskatu;
 - 7) Būtiskas kļūdas jēdziens, ietekme uz finanšu pārskatu;
 - 8) Būtiskas kļūdas labošanas iespējas finanšu pārskatā.
- d) Konsolidētā finanšu pārskata sagatavošana:
 - 1) Koncerna jēdziens un organizācijas formas;
 - 2) Pienākums sagatavot konsolidēto finanšu pārskatu;
 - 3) Konsolidācijā iesaistāmās sabiedrības;
 - 4) Atbrīvojums no konsolidētā finanšu pārskata sagatavošanas;
 - 5) Meitas sabiedrību neiesaistīšana konsolidācijā;
 - 6) Kontroles veidi un kontroles noteikšana;
 - 7) Iegādes metodes būtība uzņēmējdarbības apvienošanā;
 - 8) Iegādes izmaksu novērtēšana uzņēmējdarbības apvienošanā;
 - 9) Iegādes izmaksu attiecināšana uz iegādātā uzņēmuma aktīviem un saistībām;
 - 10) Iepriekš neatzītu aktīvu un saistību atzīšana uzņēmējdarbības apvienošanā;
 - 11) Uzņēmējdarbības apvienošanā radušās nemateriālās vērtības (starpība starp iegādes izmaksām un iegādāto identificējamo aktīvu, saistību un iespējamo saistību patieso vērtību);
 - 12) Konsolidācijas kārtība:
 - i. izmantoto grāmatvedības politiku konsekvence;
 - ii. aktīvu un saistību, ieņēmumu un izdevumu apvienošana;
 - iii. ieguldījuma izslēgšana pret meitas sabiedrības neto aktīviem;

- iv. koncerna sabiedrību savstarpējo atlikumu un darījumu izslēgšana;
 - v. koncerna sabiedrību starpā veikto darījumu rezultātā radušās nerealizētās peļņas izslēgšana;
 - vi. konsolidācijā iesaistīto sabiedrību finanšu pārskatu datums;
 - vii. mazākuma akcionāru daļas meitas sabiedrību peļņā vai zaudējumos un neto aktīvos aprēķināšana.
- 13) Mazākuma akcionāru daļas uzrādīšana konsolidētajā bilancē un peļņas vai zaudējumu aprēķinā;
- 14) Kopīgi pārvaldītas sabiedrības iekļaušana konsolidētajā finanšu pārskatā;
- 15) Asociētas sabiedrības iekļaušana konsolidētajā finanšu pārskatā;
- 16) Konsolidētā finanšu pārskata pielikuma saturs un sagatavošanas kārtība;
- 17) Gada pārskata un konsolidēta gada pārskata noformēšana, parakstīšana, apstiprināšana, iesniegšana un publiskošanas kārtība.
- e) Naudas plūsmas pārskats:
- 1) Sabiedrību darbības virzieni un naudas plūsma;
 - 2) Pamatdarbības naudas plūsma;
 - 3) Ieguldīšanas darbības naudas plūsma;
 - 4) Finansēšanas darbības naudas plūsma;
 - 5) Naudas plūsma ārvalstu valūtā;
 - 6) Pamatdarbības naudas plūsmas pārskata sagatavošanas metodes: tiešā un netiešā;
 - 7) Konsolidētais naudas plūsmas pārskats, meitas uzņēmumu iegādes un izslēgšanas uzrādīšana naudas plūsmas pārskatā.
 - 8) Naudas plūsmas pārskata sagatavošanas citi aspekti – procentu un dividenžu ieņēmumi un izdevumi, uzņēmumu ienākuma nodoklis, nenaudas darījumi.
- f) Starpperiodu pārskats
- 1) Starpperiodu finanšu pārskata sastāvs un to sagatavošanas kārtībā.
- g) Finanšu pārskatu analīze:
- 1) Sabiedrību līdzekļu un to avotu analīze: horizontālā un vertikālā bilances analīze;
 - 2) Peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā un vertikālā analīze;
 - 3) Sabiedrības finansiālā stāvokļa galveno rādītāju aprēķināšana:
 - i. Maksātspēja;
 - ii. Likviditāte;
 - iii. Rentabilitāte;
 - iv. Sabiedrības līdzekļu aprites rādītāji;
 - v. Kapitāla struktūra;
 - vi. Finansiālās stabilitātes rādītāji;
 - vii. Neto apgrozāmo aktīvu un neto aktīvu jēdzieni, to analītiskā nozīme.

3.3. EKSĀMENA PROGRAMMAS IZSTRĀDĀŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

3.3.1. Saskaņā ar Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas 2006. gada 18. decembra biedru kopsapulcē apstiprināto Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikuma 2.3. punktu eksāmenu priekšmetu programmu sastādīšanu organizē eksāmenu komisiju priekšsēdētāji un apstiprina LZRA Eksaminācijas komitejā.

3.3.2. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “GRĀMATVEDĪBA” programmu izstrādāja zvērināta revidente, SIA “Orient Audit & Finance” valdes locekle, sertificēta nodokļu konsultante, Mg.sc.soc. Natālija Zaiceva. Eksāmena programma ir apstiprināta LZRA Eksaminācijas komitejā 2016. gada 30. decembrī.

4. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “NODOKĻI UN NODEVAS” Programma

4.1. EKSĀMENS UN PIEŅEMŠANAS KĀRTĪBA

4.1.1. Eksāmena ietīlpst:

- a) Viens uzdevums par Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) vai pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piemērošanu un aprēķināšanu (30 punkti);
- b) Piecpadsmit īsie (multiple choice) teorētiskie jautājumi par programmā iekļautiem nodokļiem. Katra pareiza atbilde 2 punkti (kopā – 30 punkti);
- c) Trīs uzdevumi par dažādu nodokļu/nodevu piemērošanu un maksājumu aprēķināšanu. (kopā – 40 punkti).

4.1.2. Eksāmens ir nokārtots, ja par visiem jautājumiem un uzdevumiem kopā iegūti vismaz 70 punkti.

4.1.3. Eksāmenu kārtot latviešu valodā, rakstiski, ilgums 5 stundas.

4.1.4. Eksāmenā tiek iekļauti normatīvie akti ar grozījumiem, kuri stājušies spēkā vienu mēnesi pirms eksāmena kārtošanas datuma.

4.1.5. Eksāmenā atļauts lietot LR likumus, starpvalstu līgumus un LR MK noteikumus, kuri attiecas uz nodokļu un nodevu jomu, un visas ES direktīvas un regulas uz kurām minētas atsauces LR nodokļu jomu regulējošos normatīvos aktos.

4.2. EKSĀMENĀ IEKĻAUTIE JAUTĀJUMI

Eksāmenā tiks pārbaudītas pretendentu zināšanas par šādiem likumiem nodokļu jomā:

4.2.1. Likums “Par nodokļiem un nodevām”

- a) Likuma pamatprincipi, Latvijas Republikas nodokļu sistēma;
- b) Nodokļu un nodevu klasifikācija, to objekti un maksāšanas kārtība, to sadalījums pa budžetiem;
- c) Nodokļu administrēšana (dažādu institūciju tiesības, pienākumi, autonomija);
- d) Nodokļu rezidenta statusa noteikšana un starptautisko līgumu piemērošana;
- e) Nodokļu aprēķināšana, iekasēšana un atmaksa (nodokļu lieluma precizēšana, nomaksas termiņa pagarināšana, nodokļu un nodevu parādu dzēšana, nodokļu iekasēšanas kārtība ienākuma avota likvidēšanas vai slēpšanas gadījumos, nodokļu parādu kapitalizācija);
- f) Transfertcenas un pienākumi sniegt informāciju par darījumiem starp saistītām personām, padziļinātās sadarbības programmas darbība, skaidras naudas lietošanas ierobežojumi;
- g) Atbildība par nodokļu likumu pārkāpšanu (galvenie postulāti, nodokļu likumu piemērošanas kārtība, soda naudas apmēri un to samazināšanas iespējas, saimnieciskas darbības apturēšana);
- h) Nodokļu un nodevu jautājumos pieņemto lēmumu pārsūdzēšanas kārtība. Nodokļu administrācijas un nodokļu maksātāja vienošanās līgums, un to noslēgšanas kārtība un gadījumi.

4.2.2. Pievienotās vērtības nodokļa likums (PVN)

- a) Likumā noteiktie termiņi;
- b) Ar pievienotās vērtības nodokli apliekamie darījumi un to apliekamā vērtība;
- c) Ar pievienotās vērtības nodokli apliekamās personas un to reģistrācija un izslēgšana no PVN maksātāju reģistra;
- d) Preču piegādes un pakalpojumu sniegšana, tai pielīdzināmie darījumi un vietas noteikšana;
- e) Nodokļa likmes (standartlikme, samazinātā likme, 0% likme);

- f) Atbrīvojumi no nodokļa, ar nodokļi neapliekams preču imports un citi darījumi;
- g) Nodokļa rēķins – tā izrakstīšanas, noformēšanas un uzglabāšanas kārtība;
- h) Taksācijas periods;
- i) Darījuma brīdis, priekšnodokļa atskaitīšana un budžetā maksājamā nodokļa aprēķināšana, priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojumi;
- j) Priekšnodokļa korekcija zaudētiem parādiem;
- k) Nodokļa deklarācija;
- l) Nodokļa samaksas termiņi;
- m) Priekšnodokļa atmaksāšanas kārtības;
- n) PVN piemērošana darījumiem ar nekustamo īpašumu;
- o) Īpašā nodokļa režīma preču importa darījumos piemērošana un citi īpašie nodokļa piemērošanas režīmi;
- p) PVN grupa un tai piemērojamais nodokļa režīms;
- q) Priekšnodokļa korekcija par ieguldījumiem komercsabiedrības kapitālā, kā arī uzņēmuma pārejas un reorganizācijas gadījumā;
- r) Pārmaksātā nodokļa atmaksāšanas kārtība;
- s) Nodokļa atmaksāšana trešās valsts vai trešās teritorijas reģistrētam nodokļa maksātājam vai citas dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam un reģistrēta nodokļa maksātāja pieteikuma iesniegšana nodokļa atmaksas saņemšanai citā dalībvalstī;
- t) Nodokļa piemērošana komersanta (uzņēmuma) dalībnieku maiņas, reorganizācijas vai likvidācijas gadījumos;
- u) Atbildība par PVN likuma pārkāpumiem.

4.2.3. Likums “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” (UIN)

- a) Termini, nodokļa maksātāji, ar nodokli apliekamais objekts, nodokļa likme un taksācijas periods;
- b) Ar saimniecisko darbību tieši nesaistītie izdevumi;
- c) Apliekamā ienākuma noteikšana;
- d) Apliekamā ienākuma koriģēšana (aktīvu posteņu pārvērtēšana, līdzdalības peļņas daļas noteikšana un koriģēšana, peļņa/zaudējumi no vērtspapīru pārdošanas, atskaitāmo procentu summa, utt.);
- e) Zaudēto parādu noteikšana un korekcijas noteikšana;
- f) Dividenžu aplikšana ar nodokli;
- g) Īpaši noteikumi attiecībā uz saistītiem uzņēmumiem un reorganizācijā iesaistītiem uzņēmumiem;
- h) Pamatlīdzekļu nomaiņas gadījumā gūtais ienākums;
- i) Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstīšana nodokļu mērķiem;
- j) Iepriekšējo gadu zaudējumu segšana;
- k) Pastāvīgas pārstāvniecības apliekamā ienākuma noteikšana;
- l) Starpvalstu līgumu piemērošana;
- m) Nodokļu atlaides un to piemērošana;
- n) Nodokļa deklarācijas sastādīšana un nodokļu maksāšana;
- o) Atbildība par nodokļu likuma pārkāpšanu un deklarācijas koriģēšanas iespējas.

4.2.4. Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (IIN)

- a) Nodokļa maksātāji, likmes un apliekamais objekts;
- b) Gada apliekamā ienākuma noteikšana (t.sk. ienākumam pielīdzināmi aizdevumi, samazinātu aizdevuma procentu maksājumu radītais ienākums), ar nodokli neapliekamo ienākumu veidi, attaisnotie izdevumi, atvieglojumi;
- c) No saimnieciskās darbības gūtā apliekamā ienākuma noteikšana;
- d) Īpaši noteikumi ienākuma noteikšanai no saimnieciskajā darbībā izmantota nekustamā īpašuma atsavināšanas vai pārklassificēšanas par personiskajām vajadzībām izmantojamu lietu un Īpaši noteikumi ienākuma noteikšanai no lauksaimniecības uzņēmuma vai lauksaimniecības zemes atsavināšanas;
- e) Ienākuma no kapitāla noteikšana;

- f) Maksātāja gada neapliekamais minimums, atvieglojumi maksātājam;
- g) Nodokļa likmes, ienākuma gūšanas diena;
- h) Algas nodokļa ieturēšana un maksāšana un nodokļa ieturēšana no ienākumiem, kuri nav saistīti ar darba attiecībām;
- i) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšana un maksāšana;
- j) Starpvalstu līgumu piemērošana;
- k) Darba devēja un Valsts ieņēmumu dienesta pienākumi.

4.2.5. Likums “Par valsts sociālo apdrošināšanu” (VSAOI)

- a) VSAOI maksātāji un to tiesības un pienākumi;
- b) VSAOI objekts (darba devēja gūtie ienākumi, pašnodarbinātas personas gūtie ienākumi, nerezidenta gūtie ienākumi, brīvprātīga apdrošināšana);
- c) VSAOI likmes;
- d) Ar VSAOI neapliekamie ienākumi;
- e) VSAOI aprēķināšanas un maksāšanas kārtība (dažādām VSAOI maksātāju grupām un pa dažādiem objektiem);
- f) Pārmaksāto nodokļu atmaksāšanas kārtība;
- g) Atbildība par likuma pārkāpumiem;

4.2.6. Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli”

4.2.7. Likums “Par akcīzes nodokli”

4.2.8. Muitas likums un citi muitas lietās noteikto kārtību reglamentējoši normatīvie akti

4.2.9. Dabas resursu nodokļa likums

4.2.10. Likums “Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli”

4.2.11. Likums “Par vieglo automobiļu un motociklu nodokli”

4.2.12. Elektroenerģijas nodokļa likums

4.2.13. Mikrouzņēmumu nodokļa likums

4.2.14. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums

4.2.15. Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums

4.2.16. Solidaritātes nodokļa likums

4.3. EKSĀMENA PROGRAMMAS IZSTRĀDĀŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

4.3.1. Saskaņā ar Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas 2006. gada 18. decembra biedru kopsapulcē apstiprināto Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikuma 2.3. punktu eksāmenu priekšmetu programmu sastādīšanu organizē eksāmenu komisiju priekšsēdētāji un apstiprina LZRA Eksaminācijas komitejā.

4.3.2. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “NODOKĻI UN NODEVAS” programmu izstrādāja zvērināta revidente, sertificēta nodokļu konsultante, Mg. oec. Ieva Liepiņa. Eksāmena programma ir apstiprināta LZRA Eksaminācijas komitejā 2016. gada 30.decembrī.

5. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “REVĪZIJA” Programma

5.1. EKSĀMENS UN TĀ PIENĒMŠANAS KĀRTĪBA

5.1.1. Eksāmens ir pretendenta kompetences pārbaudījums, kas apliecina viņas / viņa nepieciešamo teorētisko zināšanu līmeni jomās, kas saistītas ar revīzijas un ar revīziju saistīto pakalpojumu sniegšanu saskaņā ar Latvijas Republikas likumu “Revīzijas pakalpojumu likums”², citiem normatīvajiem tiesību aktiem un spēju šīs zināšanas izmantot praksē. Par revīzijas pakalpojumu sniegšanu tiek uzskatīti šādi pakalpojumi:

- a) Finanšu pārskatu revīzija;
- b) Finanšu pārskatu pārbaude (ierobežotā pārbaude);
- c) Finanšu pārskatu, kas sagatavoti saskaņā ar īpaša mērķa pamatnostādņu prasībām, revīzija un finanšu pārskatu un atsevišķu elementu, kontu un finanšu pārskatu revīzija³.

Tā kā zvērinātie revidenti un zvērināto revidentu komercsabiedrības sniedz arī citus ar revīziju saistītus pakalpojumus, kas sabiedrībai un uzņēmējdarbībai ir nozīmīgi, tiek pārbaudītas arī pretendenta teorētiskas un praktiskās zināšanas par:

- a) Apliecinājumu uzdevumiem;
- b) Radniecīgajiem pakalpojumiem.

Zvērinātā revidenta pretendents ir jāspēj demonstrēt arī zināšanas un izpratni par revīzijas vidē pastāvošajām profesionālajām vērtībām un ētikas prasībām, zvērinātā revidenta darba organizāciju un darba kvalitātes kontroli, kā arī jādemonstrē to praktiska pielietošana.

5.1.2. Eksāmenā ietilpst dažādas sarežģītības uzdevumi un teorētiski jautājumi, no kuriem:

- a) I daļa - viens ir augstas sarežģītības pakāpes uzdevums, kur pretendents parāda savas analītiskās un spriešanas spējas par revīzijas jautājumiem (plānotais darba veikšanas laiks – 2 stundas, maksimālais punktu skaits – 40);
- b) II un III daļa - vairāki vidējas un vieglas sarežģītības praktiskie uzdevumi ar dažādu maksimāli iegūstamo punktu skaitu, kuros pretendents demonstrē savas zināšanas par uzdoto jautājumu vai izpratni par aprakstīto gadījumu vai situāciju un demonstrē spēju motivēt pieņemto lēmumu, vai arī izvēlas pareizo atbildi un sniedz komentārus par izdarīto izvēli (plānotais darba veikšanas laiks – 2,5 stundas maksimālais punktu skaits – 50);
- c) IV daļa - desmit teorētiskie jautājumi testa formā par programmā iekļautiem jautājumiem, kur pretendents jāizvēlas pareizā (viena vai vairākas) atbilde / es uz uzdoto jautājumu (plānotais darba veikšanas laiks – 0,5 stundas, maksimālais punktu skaits – 10).

Laika un punktu sadalījums starp II, III un IV daļas uzdevumiem var nedaudz svārstīties starp eksāmeniem.

Eksāmenu kārtu rakstiski. Tā kārtošanas ilgums ir 5 stundas.

5.1.3. Eksāmens ir nokārtots, ja par visiem jautājumiem un uzdevumiem kopā iegūti ne mazāk kā 70 punkti.

5.1.4. Eksāmena jautājumi ir balstīti uz:

- a) Starptautiskās Grāmatvežu federācijas izdoto “Profesionālo grāmatvežu ētikas kodeksu”;
- b) Starptautiskās Revīzijas un apliecinājumu standartu padomes izstrādātajiem Starptautiskajiem kvalitātes kontroles, revīzijas, pārbaudes un citiem apliecinājuma un citiem radniecīgo pakalpojumu standartiem un paziņojumiem, kas ir saistoši LZRA biedriem eksāmena datumā;
- c) citi Latvijas Republikas normatīvie akti ar grozījumiem, kuri stājušies spēkā vienu mēnesi pirms eksāmena kārtošanas.

² Likuma “Revīzijas pakalpojumu likums” 1.panta 8.punkts

³ Atbilst arī likuma “Revīzijas pakalpojumu likums” 1.panta 8.punktam “Revīzijas uzdevuma veikšana pēc likumos noteiktā Komercreģistra iestādes, izmeklēšanas iestādes, prokurora, tiesneša vai tiesas uzaicinājuma likumos noteiktajos gadījumos

5.1.5. Eksāmenā atļauts lietot Latvijas Republikas likumu “Revīzijas pakalpojumu likums”, Ministru Kabineta noteikumus, kas saistīti ar zvērinātu revidentu profesionālo darbību.

Starptautiskās Revīzijas un apliecinājumu standartu padomes izstrādātos starptautiskos standartus – Starptautiskos Revīzijas standartus (SRS), Starptautiskos Apliecinājuma uzdevumu standartus (SAUS), Starptautiskos Pārbaudes uzdevumu standartus (SPUS), Starptautiskos Radniecīgo pakalpojumu standartus (SRPS) Starptautiskos Kvalitātes kontroles standartus (SKKS).

Starptautiskās Grāmatvežu ētikas standartu padomes izstrādāto Profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksu vai kodeksa rokasgrāmatu.

Starptautiskās apliecinājuma uzdevumu vadlīnijas.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/56/ES (2014. gada 16. aprīlis) ar kuru groza Direktīvu 2006/43/EK, ar ko paredz gada pārskatu un konsolidēto pārskatu obligātās revīzijas, vai citas direktīvas, kas nosaka revīzijas un saistīto pakalpojumu sniegšanu.

Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr. 537/2014 par īpašām prasībām attiecībā uz obligātajām revīzijām sabiedriskas nozīmes struktūrās un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2005/909/EK

Latvijas Zvērināto revidentu asociācijas izdotos nolikumus.

5.2. EKSĀMENĀ IEKĻAUTIE JAUTĀJUMI

Eksāmenā tiks pārbaudītas pretendentu zināšanas šādos jautājumos:

5.2.1. Profesionālās vērtības, ētikas normas un attieksme

- a) profesionāla pieeja ētikas jautājumiem – ētikas pamatprincipi un prasības;
- b) ētikas pamatprincipu praktisks pielietojums konkrētās situācijās;
- c) sekas, kādas rada ētikas normām neatbilstoša uzvedība;
- d) ētiskas dabas dilemmu risināšana – apdraudējumi un drošības pasākumi.

5.2.2. Revīzijas kvalitātes pamatnostādnes un kvalitātes kontroles principi zvērinātu revidentu komercsabiedrībās (praksēs)

- a) Revīzijas kvalitātes jēdziens;
- b) Revīzijas procesa faktori;
- c) Revīzijas rezultatīvie faktori;
- d) Mijiedarbības procesi finanšu informācijas sniegšanas ķēdē;
- e) Kontekstuālie faktori un revīzijas kvalitāte;
- f) Kvalitātes kontroles sistēmas elementi praksēs, prasības un to piemērošana;
- g) Finanšu pārskatu revīzijas kvalitātes kontrole (SRS⁴ 220);
- h) Likumā “Revīzijas pakalpojumu likums” un MK⁵ noteikumos, kas izdoti saskaņā ar likumu “Par zvērinātiem revidentiem”, noteiktās normas. LZRA⁶ nolikumos noteiktās prasības;
- i) Zvērinātu revidentu atbildība. Zvērinātu revidentu un to komercsabiedrību civiltiesiskās apdrošināšanas limiti;
- j) Zvērināto revidentu darbības uzraudzība Latvijā.

5.2.3. Finanšu pārskatu revīzijas būtība. Revidenta sniegto pakalpojumu veidi un mērķi.

- a) Finanšu pārskatu revīzijas mērķis;
- b) Izpratne par risku un tā vadība: revīzijas risks, atklāšanas risks, būtisku neatbilstību risks, pastāvošais risks, kontroles risks;
- c) Revidenta mērķi, veicot finanšu pārskatu revīziju. Sniegtās pārlicības līmenis. Revīzijas ierobežojumi. Skaidrs un patiess priekšstats – jēdziena izpratne un skaidrojums;
- d) Likumdošanā noteiktā un brīvprātīgā revīzija. Pievienotā vērtība, ko nodrošina revīzija;

⁴ Starptautiskie revīzijas standarti

⁵ Ministru Kabinets

⁶ Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija

- e) Citi pakalpojumi, ko sniedz zvērināti revidenti un to mērķi. Sniegtās pārlicība līmeņi un ziņojumu veidi;
- f) Īpašās prasības sabiedriskās nozīmes uzņēmumu obligātajās revīzijās.

5.2.4. Vienošanās par revīzijas uzdevuma nosacījumiem

- a) Priekšnosacījumi un vienošanās par revīzijas uzdevuma nosacījumiem pirmreizējās un atkārtotās revīzijās, apsvērumi akceptējot revīzijas uzdevumu;
- b) Izmaiņu akceptēšana revīzijas uzdevumā;
- c) Atlīdzības noteikšana par revidentu pakalpojumiem. Revidenta rotācijas prasības;
- d) Sazināšanās ar iepriekšējo revidentu pirms un pēc revīzijas uzdevuma akceptēšanas. Jautājumu loks, ko aptver sazināšanās.

5.2.5. Revīzijas dokumentācija

- a) Revīzijas dokumentācijas raksturs un mērķi;
- b) Prasības revīzijas dokumentācijai;
- c) Darba dokumentu konfidencialitāte un tās ierobežojumi, kas noteikti Eiropas un Latvijas normatīvajos aktos.

5.2.6. Revidenta atbildība par krāpšanas iespējamības izvērtēšanu, finanšu pārskatu revīzijas ietvaros

- a) Krāpšanas raksturīgās iezīmes;
- b) Revidenta un uzņēmumu vadības uzdevumi, pienākumi un atbildība;
- c) Revidentiem izvirzītās prasības, risku izvērtēšanas procedūras un darbības;
- d) Krāpšanas izraisītu būtisku neatbilstību riska konstatēšana un izvērtēšana finanšu pārskatu un apgalvojumu līmenī;
- e) Izpratnes iegūšana par klienta iekšējās kontroles sistēmām, revīzijas pierādījumi un to novērtēšana;
- f) Sazināšanās ar vadību un personām, kam uzticēta uzņēmuma pārvalde, sazināšanās ar regulējošām un tiesībsargājošām institūcijām atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

5.2.7. Likumu un noteikumu ievērošanas izvērtēšana, veicot finanšu pārskatu revīzijas

- a) Revidenta un vadības atbildība;
- b) Revidenta mērķi, pienākumi un veicamās procedūras;
- c) Ziņošana par faktiskiem vai iespējamiem likumu un normu neievērošanas gadījumiem.

5.2.8. Sazināšanās ar personām, kam uzticēta uzņēmuma pārvalde

- a) Sazināšanās loma un revidenta mērķi;
- b) Revidenta ziņojamie jautājumi;
- c) Saziņas process un tā dokumentēšana;
- d) Ziņošana par trūkumiem uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmās

5.2.9. Uzņēmumu labas pārvaldības prakse un iekšējās kontroles sistēmas

- a) OECD izdotie uzņēmuma pārvaldības principi⁷;
- b) Riska vadība;
- c) Iekšējās kontroles COSO⁸ un Turnbull⁹;

⁷ OECD Principles of Corporate Governance

⁸ COSO was formed in 1985 to sponsor the national commission on fraudulent reporting. The 'sponsoring organisations' included the American Accounting Association and the American Institute of Certified Public Accountants. COSO now produces guidance on the implementation of internal control systems in large and small companies.

In COSO, internal control is seen to apply to three aspects of the business:

(1) Effectiveness and efficiency of operations - that is the basic business objectives including performance goals and safe guarding resources.

(2) Reliability of financial reporting - including the preparation of any published financial information.

(3) Compliance with applicable laws and regulations to which the company is subject.

⁹ The Turnbull committee was established after the publication of the 1998 Combined Code in the UK to provide advice to listed companies on how to implement the internal control principles of the code.

- d) Iekšējās kontroles sistēmas mērķi;
- e) Iekšējās kontroles sistēmas ierobežojumi;
- f) Iekšējās kontroles sistēmas darbības efektivitātes pārbaude un efektīvas iekšējās kontroles sistēmas elementi;
- g) Kontroles procedūras.

5.2.10. Finanšu pārskatu revīzijas plānošana

- a) Revīzijas darba plānošanas nepieciešamība un mērķis;
- b) Plānošanas darbības - Vispārējā revīzijas stratēģija un detalizēts revīzijas plāns;
- c) Izmaiņas vispārējā revīzijas plānā un revīzijas programmā;
- d) Apsvērumi attiecībā uz mazām revidentu komercsabiedrībām.

5.2.11. Būtisku neatbilstību risku identificēšana un izvērtēšana, gūstot izpratni par uzņēmumu un tā vidi

- a) Risku izvērtēšanas procedūras un saistītās darbības;
- b) Izpratnes iegūšana par uzņēmumu, tā vidi un iekšējo kontroli;
- c) Iekšējās kontroles elementi; kontroles vide, uzņēmuma risku izvērtēšanas process, izpratne par uzņēmuma informācijas sistēmām, ar revīziju saistītās kontroles aktivitātes, kontroles sistēmas uzraudzība;
- d) Uzņēmumā eksistējošo galveno procesu izpēte un kontroļu izvērtējums. ;
- e) No riska izvērtējuma izrietošās revidenta darbības;
- f) Ieteikumu vēstules vadībai sagatavošana.

5.2.12. Būtiskums revīzijā

- a) Būtiskums un izpildes būtiskums, to noteikšana revīzijas plānošanā un saistība ar revīzijas risku, tā izmaiņas revīzijas gaitā;
- b) Citi būtiskuma veidi un to izmantošana. Būtiskuma dokumentēšana, būtiskuma aprēķini un neatbilstības ietekmes novērtējums.

5.2.13. No riska izvērtējuma izrietošās revidenta darbības

- a) Detalizēto un kontroles procedūru būtība;
- b) Būtisku neatbilstību riski finanšu pārskatu līmenī;
- c) Kontroles procedūru pārbaudes (kontroļu testi);
- d) Detalizēto procedūru izstrādāšana un veikšana;
- e) Iegūto revīzijas pierādījumu atbilstības un pietiekamības novērtēšana;
- f) Dokumentēšanas prasības;
- g) Revidenta rīcība, ja uzņēmums izmanto apkalpojošo organizāciju pakalpojumus. Ārpakalpojumu priekšrocības un trūkumi.

5.2.14. Revīzijas pierādījumi

- a) Pietiekami un atbilstīgi revīzijas pierādījumi;
- b) Revīzijas pierādījumu avoti;

The overriding requirement of their report was that the directors should:

- (a) implement a sound system of internal controls, and
- (b) that this system should be checked on a regular basis.

The Turnbull Report requires:

- (a) That internal controls should be established using a risk-based approach. Specifically a company should:

Establish business objectives.

Identify the associated key risks.

Decide upon the controls to address the risks.

Set up a system to implement the required controls, including regular feedback.

- (b) That the system should be reviewed on a regular basis. The UK Corporate Governance Code (2010) contains the statement that:

'The directors should, at least annually, conduct a review of the effectiveness of the group's system of internal control and should report to shareholders that they have done so. The review should cover all controls, including financial, operational and compliance controls and risk management.'

- c) Procedūras, lai iegūtu revīzijas pierādījumus;
- d) Vienumu atlase pārbaudei, lai iegūtu revīzijas pierādījumus (100% pārbaude, konkrētu vienumu atlase, izlases metode revīzijā);
- e) Ārējie apstiprinājumi;
- f) Papildus apsvērumi par atsevišķiem posteņiem: piedalīšanās inventarizācijā; apstiprinājums par debitoru parādiem; aptauja attiecībā uz tiesas procesu un prasībām; ilgtermiņa ieguldījumu vērtējums un atklāšana; informācija par segmentiem;
- g) Cita ar finanšu pārskatiem saistīta nozīmīga informācija, par kuru revidentam ir jāiegūst atbilstīgi pierādījumi: par sākuma atlikumiem, pirmo reizi veicot revīziju; grāmatvedības aplēšu, tostarp patiesās vērtības aplēšu un skaidrojumu revīzija; turpmāko notikumu revīzijas procedūras, saistīto pušu atspoguļošana finanšu pārskatos un darījumu ar saistītām pusēm revīzija; uzņēmuma darbības turpināšanas pieņēmuma revīzija;
- h) Rakstiskie apliecinājumi, to iegūšana un izmantošana revīzijā;
- i) Revīzijas gaitā noteikto neatbilstību izvērtēšana.

5.2.15. Izlases metode revīzijā

- a) Jēdzienu “revīzijas izlase”, “pieļaujamā kļūda”, “pieļaujamā novirze”, “anomālija”, “datu kopa”, “izlases vienība”, “izlases risks”, “ar izlasi nesaistīts risks”, “statistiskā izlases metode”, “nestatistiskā izlase”, “stratifikācija” izpratne un skaidrojums;
- b) Revīzijas izlases parauga noteikšana, izlases parauga lielums, pārbaudāmo vienumu atlase (izlases parauga atlases metodes);
- c) Noviržu un neatbilstību raksturs un cēloņi, neatbilstību attiecināšana un revīzijas izlases rezultātu novērtēšana.

5.2.16. Citu revidentu un ekspertu darba izmantošana

- a) Īpaši apsvērumi – grupas finanšu pārskatu revīzija (tostarp komponentu revidentu darbs);
- b) Iekšējo revidentu (auditoru) darba izmantošana;
- c) Eksperta darba izmantošana.

5.2.17. Revidenta ziņojums

- a) Revidenta atzinuma veidošana un ziņošana par finanšu pārskatiem;
- b) Ziņošana par svarīgiem revīzijas jautājumiem neatkarīgu revidentu ziņojumā;
- c) Neatkarīga revidenta ziņojumā ietvertās atzinumu modifikācijas;
- d) Apstākļu akcentējuma rindkopa un citu apstākļu rindkopa neatkarīgu revidentu ziņojumā;
- e) Salīdzināmā informācija – atbilstošie rādītāji un salīdzināmi finanšu pārskati;
- f) Revidenta atbildība par citu informāciju, kas sniegta dokumentos, kuros ietverti revidētie finanšu pārskati.

5.2.18. Citu finanšu pārskatu revīzija

- a) Finanšu pārskatu, kas sagatavoti saskaņā ar īpaša mērķa pamatnostādņu prasībām, revīzija;
- b) Finanšu pārskatu un atsevišķu elementu, kontu un finanšu pārskatu revīzija;
- c) Uzdevums ziņot par kopsavilkuma finanšu pārskatiem.

5.2.19. Apliecinājumu uzdevumi

- a) Apliecinājumu uzdevumu raksturojums. Apstiprināšanas un tiešie uzdevumi. Pietiekamas un ierobežotas pārlicības apstiprinājuma uzdevumi. Priekšnosacījumi apliecinājumu uzdevumu veikšanai. Apliecinājuma uzdevuma elementi un trīspusējās attiecības;
- b) Apliecinājuma uzdevumā aplūkojamie jautājumi, kritēriji, plānošana un pierādījumu iegūšana un izvērtēšana;
- c) Apliecinājuma ziņojumi. Ziņojumi par darba uzdevumiem, kas nav apliecinājuma uzdevumi;
- d) Apliecinājuma uzdevumi, kas nav vēsturiskas finanšu informācijas revīzijas vai pārbaudes uzdevumi;
- e) Apliecinājuma ziņojumi par kontroles procedūrām apkalpojošajā;
- f) Apliecinājuma uzdevums - Nākotnes finanšu informācijas pārbaude;
- g) Citi eksāmena brīdī spēkā esoši apliecinājuma uzdevumu veidi.

5.2.20. Pārbaudes uzdevumi

- a) Finanšu pārskatu pārbaudes uzdevumi;
- b) Starpposma finanšu informācijas pārbaude, ko veic neatkarīgs revidents;
- c) Pārbaudes ziņojumi.

5.2.21. Radniecīgie pakalpojumi

- a) Saskaņotu procedūru veikšana attiecībā uz finanšu informāciju;
- b) Informācijas apkopošanas uzdevumi.

5.2.22. Iekšējais audits (revīzija)

- a) Iekšējās revīzijas mērķi un uzdevumi;
- b) Vērtība, ko uzņēmumam nodrošina iekšējā revīzija;
- c) Iekšējās revīzijas aptvertās darbības jomas;
- d) Iekšējās revīzijas loma krāpšanas un likumu neievērošanas novēršanā;
- e) Iekšējās revīzijas plānošana, darba dokumentēšana un ziņošana;
- f) Iekšējās un ārējās revīzijas atšķirības.

5.3. EKSĀMENA PROGRAMMAS IZSTRĀDĀŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

5.3.1. Saskaņā ar Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas 2006. gada 18. decembra biedru kopsapulcē apstiprināto Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikuma 2.3. punktu eksāmenu priekšmetu programmu sastādīšanu organizē eksāmenu komisiju priekšsēdētāji un apstiprina LZRA Eksaminācijas komitejā.

5.3.2. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena "REVĪZIJA" programmu izstrādāja zvērināta revidente, SIA "Donoway Assurance" valdes locekle Iveta Rutkovska. Eksāmena programma ir apstiprināta LZRA Eksaminācijas komitejā 2016. gada 30. decembrī.

6. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “TIESĪBAS” Programma

6.1. EKSĀMENS UN TĀ PIENĒMŠANAS KĀRTĪBA

6.1.1. Eksāmena programma izstrādāta atbilstoši “Revīzijas pakalpojumu likums” prasībām. Eksāmenā pārbauda, vai pretendentiem ir pietiekams teorētisko zināšanu līmenis, kā arī spējas izmantot šīs zināšanas praksē, lai varētu pietiekami kvalitatīvi, ievērojot likumus un Latvijā atzītos starptautiskos revīzijas standartus, veikt likumā minēto profesionālo darbību. Eksāmenā tiek iekļauti jautājumi, kuri pārbauda pretendenta zināšanām tiesību zinībās sekojošās jomās: komercdarbība un komerciesības, civiltiesības, darba tiesības, fizisko un juridisko personu maksātspējas procesi, konkurences darbība, reliģisko un kooperatīvo sabiedrību darbība, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas nodrošināšana, apdrošināšanas un pārapirošināšanas tirgus dalībnieku darbība, kredītiestāžu darbība, publiskas personas darbība un ierobežojumi, finanšu instrumentu tirgus dalībnieku darbība, biedrību un nodibinājumu, sabiedriskā labuma organizāciju darbība, ieguldījumu pārvaldes sabiedrību darbība, pašvaldību un publisko aģentūru darbība, publisko iepirkumu likuma darbība.

6.1.2. Eksāmenā iekļauti teorētiski jautājumi, kuros pretendentiem jāizvēlas un jāatzīmē pareizā atbilde vai atbildes no piedāvātajiem atbilžu variantiem (multiple choice), kā arī dažādas sarežģītības praktiskie uzdevumi un situāciju apraksti. Pretendentiem, balstoties uz uzdevuma nosacījumos vai situāciju aprakstos sniegto informāciju, ir jāsniedz atbilde ar situācijas tiesisku risinājumu, atbildes jāargumentē un jāpamato ar regulējumu (normatīvo aktu), kas izriet no tiesību normas (citēt nav obligāti). Eksāmenā ietilpst dažādas grūtības pakāpes jautājumi un uzdevumi, kuru atbildēs eksaminējamajam, pamatojoties uz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, jāsniedz skaidrojums. Katra jautājuma pareizās atbildes punktu skaits dots aiz jautājuma formulējuma.

6.1.3. Eksāmena uzdevumi sadalīti trīs daļās – A daļā iekļauti jautājumi ar piedāvātajiem atbilžu variantiem (multiple choice - 1 punkts par katru pareizo atbildi); B daļā iekļauti jautājumi un uzdevumi ar vienādu punktu skaitu (3 punkti par katru pareizu uzdevuma izpildi) un C daļā iekļauti dažādi uzdevumi ar atšķirīgu punktu skaitu. Punkti tiek piešķirti par pareizu atbildi (A daļa) vai par pareizu atbildi un atbildes pamatojumu (B un C daļa). Punkti par nepareizu atbildi netiek noņemti. Punkti tiek piešķirti arī par daļēji pareizu atbildi.

6.1.4. Eksāmens ir nokārtots, ja par visiem jautājumiem un uzdevumiem kopā iegūti vismaz 70 punkti.

6.1.5. Eksāmenu kārtoti rakstiski, tā ilgums 5 stundas.

6.1.5. Eksāmenā tiek iekļauti normatīvie akti ar grozījumiem, kuri stājušies spēkā divus mēnešus pirms eksāmena kārtošanas.

6.1.6. Eksāmenā atļauts lietot eksaminējamā līdži paņemtos likumus un Ministru kabineta noteikumus, kas iekļauti Tiesību eksāmena programmā, kalkulatoru.

6.2. EKSĀMENĀ IEKĻAUTIE JAUTĀJUMI

Eksāmenā tiks pārbaudītas pretendentu zināšanas par šādiem likumiem un Ministru Kabineta noteikumiem:

6.2.1. CIVILTIESĪBAS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- lietu tiesībām, t.sk. dažādu lietu šķiras; valdījuma un īpašuma tiesībām; reālnastas un ķīlas tiesībām, izpirkuma tiesībām;
- saistību tiesībām, t.sk. tiesisku darījumu izpratne; līgumi; saistības un prasījumi no neatļautas darbības; saistību dalībnieku savstarpējās attiecības; saistību tiesību pastiprināšana un aizsardzība; procenti; zaudējumi un to atlīdzība; prasījumu tiesību cesija; saistību tiesību izbeigšanās; darījuma līgumu veidi (dāvinājuma, atdošanas, atsavinājuma, nomas un īres līgums, sabiedrības līgums, laimes līgums); prasījumi no svešu lietu pārziņas;
- patērētāju tiesību aizsardzības principi, patērētāju tiesību pārkāpumi; pārdevēja un pakalpojuma sniedzēja pienākumi patērētāju tiesību aizsardzības jomā.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par dažāda veida tiesiskajām attiecībām un darījumu veidiem privāto tiesību jomā;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par līgumu sastādīšanu un to piemērošanu praktiskās situācijās, par lēmumu pieņemšanas procesiem civiltiesiskās situācijās;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu civiltiesisko mērķu sasniegšanai nepieciešamos tiesiskos aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, situācijas un to risinājumus konkrētu apstākļu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.1.1. CIVILLIKUMS:

- a) Lietu tiesības (trešā daļa).
- b) Saistību tiesības (ceturtā daļa).

6.2.1.2. Patērētāju tiesību aizsardzības likums.

6.2.2. DARBA TIESĪBAS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- darba tiesību sistēmas un pamatprincipu izpratni;
- darbinieka un darba devēja attiecībām dažādās tiesiskās situācijās;
- darba līguma nodibināšanu un pārtraukšanu;
- darba samaksas nosacījumiem;
- darbinieku aizsardzību.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par darbinieka un darba devēja attiecības regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par darba attiecību vidi ietekmējošiem faktoriem, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu darba attiecību ietvaros iespējamās tiesiskās aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, kas rodas situācijas konkrētu apstākļu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.2.1. Darba likums.

6.2.2.2. Likums “Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā”.

6.2.3. KOMERCTIESĪBAS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- komercdarbības izpratni;
- komersantu veidiem un to darbību;
- komercdarījumu veidiem un ierobežojumiem;
- koncernu darbības un atbildības izpratni;
- komercķīlas nodibināšanu, reģistrāciju, izlietošanu un izbeigšanos;
- kooperatīvo sabiedrību darbības principu un mērķu izpratni;
- izpratni par negodīgas konkurences aizliegumu un konkurenci ierobežojošām darbībām ierobežojošām darbībām, konkurences tiesību piemērošanu civilprasībās un Eiropas Savienības konkurences tiesību piemērošanu;
- maksātnespējas procesu norises izpratni, tiesiskās aizsardzības procesa un maksātnespējas procesa uzraudzību.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par komerc tiesību darbību regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par komerc tiesību vidi ietekmējošiem faktoriem, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu komerc tiesību mērķu sasniegšanai nepieciešamos tiesiskos aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, situācijas konkrētu apstākļu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.3.1. Komerclikums:

- a) A daļa Komerccarbības vispārīgie noteikumi
 - i. I sadaļa Komersanti un komercdarbība
 - ii. IV sadaļa Firma
 - iii. V sadaļa Prokūra un parastā komercpilnvara
- b) B daļa Komersanti
- c) C daļa Komercsabiedrību reorganizācija
- d) D daļa Komerccarījumi

6.2.3.2. Koncernu likums.

6.2.3.3. Komerckīlas likums.

6.2.3.4. Kooperatīvo sabiedrību likums.

6.2.3.5. Konkurences likums:

- a) I nodaļa Vispārīgie noteikumi
- b) III nodaļa Konkurenci ierobežojošas darbības
- c) IV nodaļa Tirgus dalībnieku apvienošanās kontrole
- d) V nodaļa Negodīga konkurence
- e) VII nodaļa Lietas izpētes procedūra

6.2.3.6. Maksātnespējas likums.

6.2.4. FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS DALĪBNIKU REGULĒJUMS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- apdrošināšanas un pārapirošināšanas darbības izpratni, uzraudzību,
- apdrošināšanas līgumu noslēgšanas nosacījumiem, apdrošināšanas procesos iesaistīto pušu pienākumiem un tiesībām; apdrošināšanas veidiem;
- kredītiestāžu darbību, licencēšanu, uzraudzību, grāmatvedības kārtošanas un gada pārskatu sastādīšanas izpratni;
- finanšu instrumentu tirgus dalībnieku darbības un uzraudzības nosacījumu izpratni;
- ieguldījumu pārvaldes sabiedrību darbības principu un uzraudzības izpratni;
- noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma novēršanas likuma darbību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanā.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku veidiem, darbību un ar to saistošās regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par finanšu un kapitāla tirgus jomu un ar to saistošo tiesību aktu darbību ietekmējošiem faktoriem, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu ar finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku regulējuma mērķu sasniegšanu saistītos nepieciešamos tiesiskos aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, situācijas konkrētu notikumu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.4.1. Apdrošināšanas un pārapirošināšanas likums.

6.2.4.2. Likums “Par apdrošināšanas līgumu”.

6.2.4.3. Kredītiestāžu likums.

6.2.4.4. Finanšu instrumentu tirgus likums.

6.2.4.5. Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likums.

6.2.4.6. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums.

6.2.5. PUBLISKU PERSONU DARBĪBAS REGULĒJUMS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- valsts un pašvaldību institūciju un kapitālsabiedrību darbības regulējuma izpratni un to uzraudzību;
- rīcību ar publiskas personas finanšu līdzekļiem, kapitāla daļām un mantu;
- publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldību;
- komercdarbības atbalsta piešķiršanas noteikumiem un kontroli;
- valsts un pašvaldību institūciju lēmumu pieņemšanas procesu un tā norisi attiecībā ar privātpersonām.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par publisku personu darbību regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par publisku personu vidi ietekmējošiem faktoriem, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu publisku personu regulējuma mērķu sasniegšanai nepieciešamos tiesiskos aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, situācijas konkrētu apstākļu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.5.1. Likums “Par pašvaldībām”.

6.2.5.2. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums.

6.2.5.3. Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums.

6.2.5.4. Publiskas personas mantas atsavināšanas likums.

6.2.5.5. Publisko aģentūru likums.

6.2.5.6. Komercedarbības atbalsta kontroles likums.

6.2.5.7. Administratīvā procesa likums:

- a) A daļa Vispārīgie noteikumi
- b) B daļa Administratīvais process iestādē

6.2.6. PUBLISKĀ IEPIRKUMA REGULĒJUMS

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- publiskā iepirkuma subjektiem un publiskā iepirkuma izpratni;
- publiskā iepirkuma regulējuma piemērošanas noteikumiem, izņēmumiem un līgumcēnām, no kurām piemērojams publiskais iepirkums;
- iepirkumu plānošanu, līgumcēnas un publisko iepirkumu līgumu veida noteikšanu;
- piemērojamā tiesiskā regulējuma nošķiršana atkarībā no subjekta statusa.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendentu zināšanas par publiskā iepirkuma subjektu darbību regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- pārbaudīt pretendentu izpratni par iepirkumu plānošanu un prasību piemērošanu praktiskās situācijās, kā arī lēmumu pieņemšanas procesiem publiskā iepirkuma piemērošanas kontekstā;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes, lai izvērtētu publiskā iepirkuma mērķu sasniegšanai nepieciešamos tiesiskos aspektus un spēj novērtēt dažādas darbības un lēmumus, situācijas un to risinājumus konkrētu apstākļu ietekmē.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.6.1. Publisko iepirkumu likums (*pieņemts jauns likums Saeimā 2016.gada 15.decembrī, spēkā no 2017.gada 1.marta*).

6.2.6.2. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums (*Saeimā ir iesniegts jauns likumprojekts, spēkā no 2017.gada 1.aprīļa*).

6.2.6.3. **04.06.2013.g. MK noteikumi Nr. 299** “Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem” (MK izdos jaunus noteikumus, atsauce vēl tiks papildus precizēta pēc 2017.gada 1.marta).

6.2.6.4. **08.06.2010. MK noteikumi Nr. 519** “Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežām” (MK izdos jaunus noteikumus, atsauce vēl tiks papildus precizēta pēc 2017.gada 1.marta).

6.2.6.5. **07.09.2010. MK noteikumi Nr.840** “Noteikumi par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu līgumcenu robežām” (MK izdos jaunus noteikumus, atsauce vēl tiks papildus precizēta pēc 2017.gada 1.aprīļa).

6.2.7. DARBĪBAS BEZ PEĻNAS GŪŠANAS RAKSTURA

Anotācija:

Tiek iekļauti dažādi jautājumi testu un uzdevumu, situāciju aprakstu veidā, kas saistīti ar:

- biedrību un nodibinājumu izveides un darbības izpratni;
- reliģisko organizāciju izveides un darbības principiem, reģistru.
- sabiedriskā labuma organizāciju darbību, statusa piešķiršanas kārtību, mantas un finanšu līdzekļu izlietošanas un darbības ierobežojumiem; darbības uzraudzību un statusa maiņu.

Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs:

- pārbaudīt pretendenta zināšanas par biedrību, nodibinājumu un reliģisko organizāciju darbību regulējošās tiesiskās vides prasību izpratni;
- noskaidrot, vai pretendenti apguvuši prasmes un spēj novērtēt dažādas situācijas konkrētu apstākļu ietekmē, kas saistītas ar biedrību, nodibinājumu un reliģisko organizāciju un ar sabiedriskā labuma organizāciju darbību.

Likumdošanas normatīvais regulējums:

6.2.7.1. **Biedrību un nodibinājumu likums.**

6.2.7.2. **Reliģisko organizāciju likums.**

6.2.7.3. **Sabiedriskā labuma organizāciju likums.**

6.3. EKSĀMENA PROGRAMMAS IZSTRĀDĀŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

6.3.1. Saskaņā ar Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas 2006. gada 18. decembra biedru kopsapulcē apstiprināto Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu nolikuma 2.3. punktu eksāmenu priekšmetu programmu sastādīšanu organizē eksāmenu komisiju priekšsēdētāji un apstiprina LZRA Eksaminācijas komitejā.

6.3.2. Zvērināta revidenta pretendenta kvalifikācijas eksāmena “TIESĪBAS” programmu izstrādāja zvērināta revidente, sertificēta nodokļu konsultante, zvērinātu revidentu komercsabiedrības SIA “AUDITA GRUPA” un SIA “Nodokļu Konsultatīvais birojs” valdes locekle un īpašniece, Mg. oec. Nelda Janoviča un Iepirkumu uzraudzības biroja vadītājas vietniece Juridiskā departamenta direktore, Mg. oec. un Mg. iur. Evija Mugina. Eksāmena programma ir apstiprināta LZRA Eksaminācijas komitejā 2016. gada 30. decembrī.